

Rijbewijskeuringen

DR. A. PRINS

Medische keuring lijkt in het algemeen slechts gerechtvaardigd op grond van een sterk uitgebreide eigen verklaring, ongeacht de leeftijd van degene die een rijbewijs wil verkrijgen of laten verlengen. Bij een dergelijke keuring past een beperkt medisch onderzoek waarbij in een adviserend gesprek geappelleerd kan worden aan de eigen verantwoordelijkheid.

Inleiding

Huisartsen verrichten per jaar ongeveer 150.000 maal een lichamelijk onderzoek in verband met het invullen van een geneeskundig verslag voor het verkrijgen van een rijbewijs. Dit verslag is in de meeste gevallen nodig voor 60-plussers die een rijbewijs willen aanvragen of verlengen. Daarnaast is het nodig voor aanvragers van een rijbewijs C, D of E. Bovendien plaatst de huisarts 175.000 maal per jaar een aantekening op de 'eigen verklaring', indien de aanvrager één of meer vragen met ja heeft beantwoord. Uit deze aantekening moeten dan oorzaak, aard en ernst van de afwijking blijken.

Op grond van 'eigen verklaringen', geneeskundige verslagen en eventueel andere gegevens geeft de geneeskundige van de Stichting Centraal Bureau voor de uitgifte van Rijvaardigheidsbewijzen wel of niet een geneeskundige verklaring af die noodzakelijk is voor het verkrijgen van een rijbewijs.

Een geneeskundige verklaring wordt nooit alleen geweigerd op grond van het rapport van de keurende huisarts, maar pas als ook een specialist is geraadpleegd. Ongeveer 6000 maal per jaar wordt op grond van het geneeskundig verslag van de keurende huisarts door het CBR een specialist ingeschakeld. Weigering van de geneeskundige verklaring komt dan in 350-400 gevallen voor.

Voorstel tot afschaffing

Dit jaar is in de Tweede Kamer een voorstel aanvaard tot afschaffing van de geneeskundige verklaring tussen de eer-

ste verstrekking van het rijbewijs en het zeventigste levensjaar.

Uitvoering van dit voorstel zal terecht de medische bemoeienis bij het verkrijgen van een rijbewijs verminderen. Ook nu de leeftijdsgrens 70 jaar is geworden, zal de vraag naar keuringen hoog blijven door het groeiende aantal ouderen, het toegenomen autobezit en het toegenomen aantal rijbewijsbezitters.

In de Bondsrepubliek Duitsland is in 1976 en 1982 onderzoek gedaan naar het bezit van een rijbewijs, het bezit van een auto, de beschikbaarheid van een auto in het gezin en de meest gewenste vorm van vervoer. Tussen 1976 en 1982 waren slechts weinig ouderen gestopt met chaufferen. Het is redelijk te veronderstellen dat in Nederland een dergelijk onderzoek vergelijkbare resultaten zal opleveren.

De vraag naar het rendement van rijbewijskeuringen moet zowel vanuit het individu als vanuit de gemeenschap bekeken worden. De bevolking dient beschermd te worden tegen ongevallen veroorzaakt door chauffeurs met een te hoog risico op het veroorzaken van ongevallen. Anderzijds heeft ieder persoon, vooral minder validen, recht op een zo normaal mogelijk leven. Een rijbewijs bezitten is hiertoe vaak een noodzaak.

Criteria

Te strenge criteria kunnen leiden tot het niet juist invullen van de 'eigen verklaring' en het verzwijgen van het gebruik van geneesmiddelen tijdens de keuring. Reeds nu vragen patiënten aan mij of zij nu op de eigen verklaring wel of niet zullen vermelden dat zij bijvoorbeeld diuretica, bèta-blockers of orale antidiabetica gebruiken. In dit verband is belangrijk dat van 53 onderzochte verkeersvliegers 30 procent ernstig negatieve bijwerkingen vertoonden bij bèta-blockers. Bijwerkingen waren: verminderde vliegvaardigheid, moeheid, slaperigheid, concentratiestoornissen, verminderde reuk en duizeligheid. Deze bijwerkingen zijn echter zeer indivi-

dueel en zeker niet door de huisarts in de spreekkamer te onderkennen.

De belangrijkste maatstaf voor de verkeersveiligheid is de frequentie waarbij personen uit een bepaalde leeftijdscategorie zijn betrokken bij een ongeval. Volgens onderzoeksgegevens is de frequentie per 100 miljoen km als volgt:

18 - 21 jaar: n = 173;

>65 jaar: n = 88,2;

25 - 65 jaar: n = 63.

In de Bondsrepubliek Duitsland stelt de verkeerswet geen leeftijdsgrens aan het bezit van een rijbewijs of de verplichting tot een medische keuring. Er bestaan geen goede normen volgens welke men kan bepalen of iemand net wel of net niet een auto zou kunnen besturen.

Aanbeveling

Mij is geen onderzoek bekend waaruit blijkt dat het gerechtvaardigd is een geneeskundig onderzoek van twijfelachtige waarde op te leggen aan ouderen en niet aan jongeren. Medische keuring lijkt in het algemeen slechts gerechtvaardigd op grond van een sterk uitgebreide eigen verklaring, ongeacht de leeftijd van degene die een rijbewijs wil verkrijgen of laten verlengen. Bij een dergelijke keuring past een beperkt medisch onderzoek waarbij in een adviserend gesprek geappelleerd kan worden aan de eigen verantwoordelijkheid.

Het verdient aanbeveling om de resultaten van een rijbewijskeuring in te vullen op het daartoe ontworpen keuringsformulier van LHV en CBR. Met toestemming van de gekeurde wordt dit formulier naar de eigen huisarts gezonden, zodat deze alle verkregen gegevens kan gebruiken bij zijn zorgverlening.

Nota bene

De kosten, schade, ziekte en sterfte door tabaksvergiftiging zijn groter en ernstiger dan die door drugs, AIDS, zure regen en Tsjernobyl tezamen. Wim de Jong, Tieners, maar ook huisartsen vergiftigen zichzelf met tabak. Trouw 25 juni 1986.